

E Édesapjától megtanulta tisztelni a kövek erejét

FERENCZ ÁDÁM KŐFARAGÓ LEGUTÓBBI
MUNKÁJA MERKLY FERENC SZOBRÁSZ
MŰVÉNEK HELYREÁLLÍTÁSA

Szombathely-Gyöngyösszőlősen felújított hősi emlékművet avattak 2022. március 26-án a Turba 150 emlékév keretében, Ferencz Ádám kőfaragó állította helyre a város megrendelésére, a Rumi Rajki Műpártoló Kör támogatásával, Módi Péter restaurátor szakvéleménye és tervei alapján. A szobor az I. világháborús halottaknak állít emléket, a neves szombathelyi szobrász Merkly Ferenc (1883–1941) alkotása 1932-ből.

Édesapja, Ferencz Lajos kőfaragómester 1950-ben született Vasváron egy háromgyerekes család középső gyermekeként. Általános iskola után ipari iskolába került, ahol kőfaragást tanult, 1967-ben végzett. 17 éves kora óta dolgozott kőfaragóként, ipari tanuló éveiben a híres szombathelyi Hudetz kőfaragó dinasztia műhelyében töltötte gyakorlati idejét. Az ott dolgozó többi kőfaragótól sajátította el a faragás alapjait. Szakmunkásvizsgája után egy rövid ideig a Vasvári KTSZ-ben dolgozott, majd a Szombathelyi Temetkezési Vállalathoz került. 1986-ig dolgozott ott, majd a 90-es évekre teljesen önállósodott, magánvállalkozó lett. Fiával, Ferencz Ádám kőfaragóval beszélgettünk.

Hol volt az édesapja műhelye? Kikkel dolgozott? Milyen megrendelései voltak?

Hivatalos munkahelye mellett folyamatosan másodállásban dolgozott, hogy a családjának mindent előteremtsen és önállósodási terveit megvalósítsa. Első kis műhelyszobája második felesége szüleinek házában volt. Dolgozott másodállásban a neves szombathelyi kőfaragónál, Csinger Péternél is, és a sok szorgalomnak, kitartó munkának köszönhetően önálló műhelyét a Hosszú utcában nyitotta meg. Miután magánvállalkozó lett, a végleges műhely, telephely az Arad utcában működött.

Milyen jelentősebb munkák fűződnek a nevéhez? Vannak ezek között középületek, közteri alkotások?

Első évtizedekben síremlékek készítésére, betüvésésre, aranyozásra, a sírokhoz tartozó kőelemek faragására specializálódott. Kézzel bármilyen típusú betűt, szöveget képes volt gyönyörűen kifaragni a legkeményebb gránitba is. Soha nem használt betüvéső

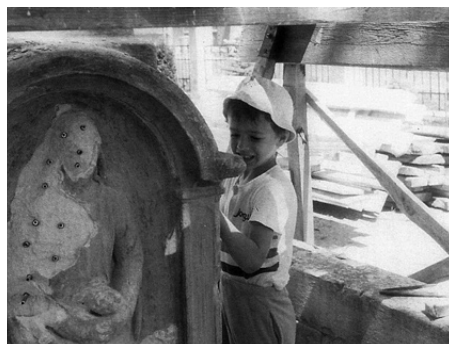
gépet. Kollégái körében is nagy elismertsége volt, gyors, precíz vésés technikája és saját rendszerű tökéletes betűelosztása miatt. 1984-ben nem véletlenül kapott „Mesteri” címet a Budapesti Kisipari Mestervizsga Bizottságtól. Kiemelkedő munkájának híre ment és csábították Ausztriába, de a gyerekei miatt Magyarországot választotta, nem ment külföldre dolgozni. Megyészerte több száz betűs I. és II. világháborús emléktábla őrzi a mai napig keze nyomát. Miután főállású magánvállalkozó lett, egyházi megkeresésre, Vas megyei településeken úti keresztek helyreállításával bővítette szolgáltatásait. Ezek megmentését egyfajta misszióknak is tekintette. Nagy mértékben Takács László nádasdi plébánosnak köszönhető ennek az irányvonalnak a kiteljesedése. Nádasd, Halogy, Katafa, Daraboshegy, Nagytilaj, és még lehetne sorolni azokat a településeket, ahol megmentett a pusztulástól kőkereszteket. Az évtizedek során ketten több régi kőfaragványt is helyreállítottak, amelyek a nádasdi templom kertjében kialakított emlékparkban ma is láthatóak. A hányatott sorsú, eredeti Rumi Rajki István faragta, híres szombathelyi Pelikán szobor helyreállítóinak sorába is beállt. Az egyik vandál támadás, fejletörés után ő javította az alkotást, de sajnos ez a beavatkozás is pár éven belül újabb rongálásnak esett áldozatul. Az egyik legnagyobb projektje a rönöki templom belső oszlopfő és karzat kőfaragványainak helyreállítása volt, ami a háború idején csúnyán megsérült. Fotók alapján kellett visszaépíteni a hiányzó faragványokat.

Ön hogyan tanult bele a szakmába? Az édesapjától kapott kedvet?

Természetes volt, hogy kőfaragó leszek és édesapám vállalkozását viszem tovább. Ebben nőttem fel, soha nem merült fel bennem, hogy más szakmát válasszak. Minden adott volt. Testvéreimmel együtt gyakran elkísértük dolgozni. Miután magánvállalkozó lett, nyáron a temetői munkákat „családi összefogással” segítettük.

*Ferencz Ádám és édesapja
(Vasszilvág, templomkert), 1988*

*Ferencz Ádám már gyermekkorában segített –
templomkerti homokkőkereszt (Perenye), 1989*

Míg édesapám bevészte az új neveket, évszámokat, addig édesanyám lealapozott aranyozáshoz, vagy elkészítette a sima betűfestéseket. Mi, gyerekek segítettünk a szélárnyékot tartani, míg aranyozott, vagy a pici vizes slagot tartottuk a kőpolírozásnál.

Amikor nagyobbak lettünk, komolyabb feladatok is jöhettek, például a relief vésések durva hátterét segítettünk kifaragni. Nekünk ez nem munka volt. Jó levegőn, szabadban voltunk, játszottunk, felfedeztünk, hangosan köszöntünk a temetőbe látogatóknak. Észrevétlenül tanultunk meg dolgozni, udvariasan viselkedni, tisztelettel hallgatni mások történeteit, ami ebben a szakmában elengedhetetlen.

Hogyan szeretett bele a szakmába? Mit tanult az édesapjától – emberileg, szakmailag? Tanított-e szakmai titkokat, fortélyokat, fogásokat?

Fiúként engem már kicsi korban jobban érdekeltek a szakmai alapfogások. A finomabb munkákban – festés, aranyozás – a nővéreim segítettek, az emelés, állványozás, kőmozgatás, faragás jobban érdekelt. Kisfiúként saját magam építettem állványt, és kisebb meszkődarabokat emeltem utánfutó magasságba és vissza, ahogy apámtól láttam. Szigorú volt a biztonságra, megtanított tisztelni a kövek erejét. Ő még a hagyományos kézi megoldásokat részesítette előnyben, ami jó iskola volt. Én már igyekszem a modern technológiát maximálisan kihasználni, és ennek megfelelően fejleszteni a vállalkozásomat.

Ön hova járt iskolába? Ott kik voltak a mesterei?

Budapesten a Várna utcai Építőipari Szakiskolában jártam, mert Szombathelyen kőfaragást nem tanítottak, csak műkökésztést. Ritka szakma volt régen és most is. Nagyon kemény időszak volt, mert az utolsó év lett volna a fő gyakorlati időszak, és a tervek szerint, engedéllyel, apám lett volna a felkészítő mesterem. Sajnos a sors közbeszólt, ezt nem érthette meg. Kováts Viktor kőfaragó Szombathelyen, és Sopronban Faragó János, a pesti műemlékvédelem kirendeltségének vezetője sietett segítségemre, amiért a mai napig hálás vagyok. Ők készítettek fel a szakvizsgámra, amit 2002-ben kiváló eredménnyel, sikeresen teljesítettem.

Mikor vette át édesapja műhelyét? Dolgoztak együtt is? Mikor lett önálló? Inaskodott-e valakinél? Voltak neves mesterei, akikre büszke?

Tizenhét éves voltam, amikor meghalt az édesapám. Egy évem volt hátra az iskolából. Ahogy betöltöttem a tizennyolcat, azonnal hivatalosan átvettem a vállalkozást, és vittem tovább az Arad utcai műhelyt. Nem volt könnyű ilyen fiatalon ez az időszak. Munkaszervezés, pénzügyek, emberek irányítása. Egyik napról a másikra kellett felnöni a feladathoz. Jó lett volna még pár év, apai „védőhálóval” a hátam mögött, de másképp alakult.

Húsz éve van a pályán – ezalatt milyen megrendelései voltak? Jellemzően kiknek dolgozik, miket csinál?

1984-ben születtem, 38 éves leszek idén, és már húsz év van mögöttem kőfaragóként, vállalkozóként. Számomra is hihetetlen, főleg akkor, ha visszagondolok, milyenek voltak a kezdeti évek, és most hol tartok. Korai időszakban magánszemélyeknek és nagyobb építési vállalkozóknak dolgoztam, most már önkormányzatoknak és az egyházmegyének is. Sírkőmunkákhoz képest ma már arányaiban több az épületmunka, nagyobb hangsúlyt kapnak a műemlékek, műemléképületek helyreállítási munkálatai. Komoly tapasztalatot sikerült szerezni a pályázati projektek lebonyolításában. A Dekor Steinmetz Kft. 2015-ben alakult Gencsapáti telephellyel, modernizált infrastruktúrával működik. Tagja vagyok a Rumi Rajki Műpártoló Körnek, mert fontosnak tartom az értékmegőrzést a jövő számára.

Miért szereti ezt a szakmát? Milyen tapasztalatai, élményei, emlékei vannak magáról az anyagról?

Szabadságot ad, változatos, mindig más a feladat, és tele van kihívásokkal. Szeretek kövekkel dolgozni. Igyekszem a lehetőségekhez képest széles választékot kínálni, minőségi olasz gránitokból és magyar süttöi mészkőből. A minőségi munkához, minőségi alapanyag kell.

Mik a jellegzetes szerszámok a kőfaragásnak? Gyűjti-e ezeket az eszközöket?

Szinte az összes létező régi kőfaragó kéziszerszámból van a birtokomban, főként puha homokkövekhez használatosak, sokat felújítottam és emlékként őrzöm őket. Stockhammer, peckhammer, nagyolófejsze, kőgyalu, fogas bárd, a különféle egyedi készítésű szobrászvésők igazi ritkaságok. Ezek a szerszámok több generációt is tisztességgel kiszolgálhatnak, ha meg vannak becsülve.

Vannak-e nevezetes emlékművek, szobrok, amelyek az Ön nevéhez fűződnek? Milyen településeken?

A Fekete-Boross kőkereszt áthelyezése, felújítása az én munkám. Teljesen darabokban volt, viharban letört faág ráesett és ledöntötte a Sárvár Tesco előtt.

A sorokpolányi kastély kertjében több munka volt: a terasz kialakítása, kész kőelemek összefaragása, ballusztetes kőkorláttal, posztamensekkel, mészkő burkolattal, a kerti márvány pergola betonozási munkái, összeállítása, a kerti grillező terasz kőmunkái, a Japánkertben híd építése, maradék kész kőelemekből hiányzó elemek faragása. Kercaszomoron a II. világháborús emlékmű, szikla faragása, táblák készítése, vése. A szombathelyi szalézi templom számára alvállalkozóként dolgoztam, előre gyártott műkö elemeket gyártottam, helyeztem el. Elkészítettem az Egyházmegyei Levéltár fejezetes süttöi mészkő lábázatát, a Romkert kapuzatának mészkő lábazati burkolatát, a szombathelyi székesegyházban két darab carrarai márvány ereklyetartót, a Brenner János emléktáblát bronzplakettal, a székesegyház bombázásának emlék-

A kerti márvány pergola betonozási munkái, összeállítás, 2010

Híd építése a japánkertben, maradék kész kőelemekből hiányzó elemek faragása, 2014

tabláját. A horvátzsidányi Peruska Mária zarándokhelyen Szent Márton és Szent Kvirin kő emlékműveket készítettem, felújítottam I-II. világháborúban elesett katonák síremlékeit. Eberau kastélyában kő ajtókeretet csináltam, a bérbaltavári templomban felújítottam a homokkő ajtót és ablakkeretet, Acsádon a homokkő lovasszobrot, Magyarzsecsődön az 56-os emlékművet.

A legutóbb felújított emlékmű a szőlősi templom után található; ez pontosan mit ábrázol, kinek a megrendelésére újította fel?

A hősi szobor a gyöngyösszőlősi I. világháborús halottaknak állít emléket, a neves szombathelyi szobrász Merkly Ferenc (1883–1941) alkotása 1932-ből. Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata volt a megrendelő, a Rumi Rajki Műpártoló Kör közreműködésével újítottam fel. Módi Péter restaurátor (ő is a kör tagja) szakvéleménye és restaurálási tervei alapján dolgoztam. Hosszú évek után sikerült végre a szobrot a szőlősi kastély udvaráról a műhelybe szállítani, és elkezdeni a felújítását mindenki nagy örömeire, majd beton talapzat és az emléktáblák elhelyezése után végső helyére szállítani.

Milyen más aktuális munkái vannak most?

Jelenleg két pályázat keretében tizennégy darab homokkő kereszt és egy szentháromság szobor felújítását kell szeptemberig megvalósítanom. Mellette rengeteg a gránit síremlék, urnasíremlék, ablakpárkány, lépcső megrendelés, folyamatosan teljesítem ezeket. Nagyon fontosnak tartom megemlíteni, hogy az eltelt húsz év a családom és feleségem támogatása nélkül nem sikerült volna. Két csodálatos fiúgyermeket nevelünk: Máté kilenc- és Olivér négyéves. Övék a jövő és remélem, hogy legalább egyikük folytatja a családi hagyományt, amiben mindig támogatni fogom őket.

(Merklin Tímea)

A Brenner János Kollégium Romkert felőli kapuzata, hiányos és helyreállított szobor az oromzatról (Szombathely), 2018

A Brenner János Kollégium Romkert felőli kapuzata felállványozva és helyreállítva (Szombathely), 2018

Ferencz Dávid kőfaragó az általa felújított Merkly-szoborral, vagyis az 1. világháborús hősi emlékművel, amit 2022. március 26-án avattak fel